

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

NARODNE KNJIŽNICE KARLOVAČKE ŽUPANIJE –
PRIKAZ MREŽNIH STRANICA I PRISUTNOSTI KNJIŽNICA NA
DRUŠTVENIM MREŽAMA
DIPLOMSKI RAD

Mentor: Doc.dr.sc. Ana Barbarić

Student: Nikolina Brozović

Zagreb, 2014.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Razvoj weba i društvenih mreža	2
2.1. Web 1.0 i Web 2.0	4
2.2. Društvene mreže	4
2.2.1. Prve društvene mreže	4
2.2.2. Razvoj društvenih mreža do danas	6
3. Uloga i svrha narodne knjižnice	8
3.1. Zadaće narodne knjižnice	8
3.2. Djelatnosti narodne knjižnice	9
3.2.1. Obrazovanje	9
3.2.2. Informacije	9
3.2.3. Osobni razvoj	10
3.2.4. Djeca i mladež	10
3.2.5. Narodne knjižnice i kulturni razvitak	11
3.2.6. Društvena uloga narodne knjižnice	11
3.3. Službe i usluge za korisnike	11
3.3.1. Pružanje usluga	12
4. Knjižnične mrežne stranice	12
4.1. Uloga knjižničnih mrežnih stranica	13
4.2. Web 2.0 u kontekstu knjižničnih mrežnih stranica	16
5. Utjecaj tehnologije na knjižnično poslovanje	17
5.1. Usluge weba 2.0 koje su integrirane u knjižnične mrežne stranice širom svijeta	18
5.1.1. Blog	18
5.1.2. Wiki	18
5.1.3. Trenutna razmjena poruka	19
5.1.4. RSS	19
5.1.5. Podcast	20
5.1.6. Društveno umrežavanje	20
5.1.7. Društveno označivanje	21
5.2. Knjižnica, sloboda izražavanja i društvene mreže	22
6. Primjeri svjetski dobre prakse	24
7. Istraživanje mrežnih stranica i prisutnost na društvenim mrežama narodnih knjižnica karlovačke županije	28
7.1. Svrha istraživanja	28
7.2. Uzorak i metodologija	28

7.3. Analiza rezultata istraživanja	29
7.4. Zaključak istraživanja	35
8. Zaključak.....	36
Literatura.....	37

1.Uvod

Razvoj tehnologije označio je posljednja tri stoljeća ljudske povijesti. 18. stoljeće je označila prva industrijska revolucija, a 19. stoljeće druga industrijska revolucija koja se temeljila na ravoju parnih strojeva. Tijekom 20. stoljeća tehnologije su se temeljile na prikupljanju, obrađivanju i prenošenju informacija. Dakle, 20. stoljeće obilježili su izumi kao što su telegraf, telefon, televizor i radioprijamnik te razvoj računalne industrije i lansiranje komunikacijskih satelita. Društvene mreže među ljudima nastale su davno prije World Wide Weba (WWW) i bilo kojeg drugog oblika masovne komunikacije. Usenet – preteča današnjih foruma smatraju se prvim društvenim mrežama na svijetu jer su imali sve karakteristike današnjih društvenih mreža poput Facebooka i Twittera. Omogućavali su ljudima koji se međusobno ne poznaju da komentiraju različite teme, ulaze u debate i jednostavno se druže. Međutim, ono što je forume razlikovalo od današnjih društvenih mreža je činjenica da se ljudi nisu mogli povezivati, udruživati i pratiti kao što je to moguće danas.

U početku je web služio kao izvor informacija, mjesto gdje se može pristupiti podacima iz bilo kojeg područja, ali pojavom društvenih stranica, Web postaje centar društvenih zbivanja, gdje korisnici dolaze kako bi dobili i pružili informaciju, povezali se i komunicirali s drugima.

Prednosti koje donose web stranice uviđaju i knjižnice u svijetu pa tijekom siječnja 1997. godine pojavljuju se prve mrežne stranice knjižnica.

Uloga knjižnica se mijenja uvođenjem i razvojem novih tehnologija kao i dostupnošću online izvora koji omogućavaju brži pristup informacijama u vrijeme i na način koje više odgovara korisnicima.

U radu je prikazano istraživanje mrežnih narodnih knjižnica Karlovačke županije i njihovo prisustvo na društvenim mrežama.

2. Razvoj weba i društvenih mreža

Razvoj tehnologije označio je posljednja tri stoljeća ljudske povijesti. 18. stoljeće je označila prva industrijska revolucija, a 19. stoljeće druga industrijska revolucija koja se temeljila na razvoju parnih strojeva. Tijekom 20. stoljeća tehnologije su se temeljile na prikupljanju, obrađivanju i prenošenju informacija. Dakle, 20. stoljeće obilježili su izumi kao telegraf, telefon, televizor i radioprijamnik te neočekivani razvoj računalne industrije i lansiranje komunikacijskih satelita.

Početakom 60-ih godina 20. stoljeća američki su znanstvenici predvidjeli međusobno spojen veći broj računala pomoću kojih će svatko moći brzo pristupiti podacima i programima s bilo kojeg mjesta. Dakle, predvidjeli su Internet onakvim kakav danas postoji.

Povezivanjem dvaju računala smještenih na različitim američkim sveučilištima (sporom) *dial-up* vezom preko telefonske linije, znanstvenici su kreirali prvu svjetsku računalnu mrežu (WAN, engl. *Wide Area Network*). Ovim su eksperimentom dokazali kako računala mogu dobro komunicirati, pokretati programe te prema potrebi ponovno pronaći podatke na udaljenom računalu, ali se telefonski sustav sa sklopovskim preklapanjem nije pokazao stabilnim za takve poslove. Stoga se javila potreba za mrežama paketnog preklapanja. Ujedno je to bio najznačajniji korak u razvoju računalnih mreža. Sljedeći korak je bio „natjerati“ računala da međusobno komuniciraju, odnosno da koriste određena pravila (protokol) kojim će slati i primati podatke.

1969. godine znanstveno-istraživački tim ARPA-e (engl. *Advanced Research Projects Agency*) započeo je izgradnju prve računalne mreže pod nazivom ARPANET.

1984. godine američki istraživači Nacionalne zaklade za znanost (NSF, engl. *National Science Foundation*) započeli su s izgradnjom nasljednika ARPANET-a koji bi omogućio brzi prijenos podataka preko mreže te bio pristupačan svim Sveučilištima, istraživačkim laboratorijima, knjižnicama i muzejima. Istraživački se tim odlučio za izgradnju osnovice (engl. *backbone*) svih mreža kojom su povezali šest velikih računalnih centara. Mreža je nazvana NSFNET.

Do 1989. godine broj središnjih mrežnih računala spojenih na mrežu prešao je 100 000 te je sve veći i broj korisnika iz obrazovnih, vladinih i vojnih institucija koji koriste internetske servise. Ujedno, potaknuti novom tehnologijom tj. jeftinijim računalima manjih dimenzija, početkom 1990-ih Internet postaje dostupan svim ljudima tj. budućim korisnicima Interneta koji su se mogli spojiti na Internet iz svojih domova.

Fizičar Tim Berners-Lee razvio je 1991. godine novi internetski servis pod nazivom WWW ili web (engl. *World Wide Web*) koji je koristio poveznice i grafičko sučelje razumljivo korisnicima. WWW ili web najčešće zamjenjuju s Internetom, ali on je samo dio Interneta, baš kao i e-pošta, diskusijske grupe i slični servisi. WWW je dosada najveće otkriće od postojanja ARPANET-a.

Web je zamišljeni prostor informacija. Na netu, možete naći računala – na webu, možete naći dokumente, zvukove, videosadržaje, ... informacije. Na netu, veze čine kabeli između računala – na webu veze čine tekstualne poveznice. Web postoji zbog programa koji komuniciraju između umreženih računala. Weba ne bi bilo da nije neta. Webu je net koristan jer su ljudi zainteresirani za informacije, (a da ne spominjemo interes za znanjem i mudrošću), ali ne žele znati i naučiti o računalima i kabelima.¹

Internetski servisi koji su se dosad koristili nisu se previše mijenjali, samo su se pojavom WWW-a lakše koristili. Pojavom prvog web preglednika pod nazivom Mosaic, WWW je omogućio izradu web stranica koje su sadržavale informacije u obliku teksta, slike, zvuka ili videosadržaja te poveznica na neke druge web stranice.

Web stranice i ostali sadržaji na Internetu mogu se pregledavati pomoću posebnih programa poznatih kao *web preglednici* (engl. *browsers*). Među naprednijim web preglednicima su Microsoft Internet Explorer, Mozilla Firefox, Netscape Navigator i Opera. Osnovna zadaća web preglednika je spajanje s web poslužiteljima, slanje zahtjeva za dokumentima te ispravan prikaz dokumenata u prozoru web preglednika.

Svaka web stranica ili sadržaj dostupan na Internetu (npr. slika, zvuk ili dokument) ima unaprijed definiranu *jedinstvenu mrežnu adresu* odnosno jedinstveni ili stalni pokazivač na podatke (engl. *Uniform Resource Locator*, URL). Jedinstvena mrežna adresa, URL sadrži informacije o protokolu pomoću kojeg možemo pristupiti sadržaju, naziv poslužitelja, odnosno domene, gdje je sadržaj pohranjen te put do sadržaja (mape) i naziv samog sadržaja (datoteke).

Da bi svoju web stranicu objavili na webu, potreban nam je *web poslužitelj*. Web poslužitelj je program koji je pokrenut na računalu poslužitelju, a osnovna mu je zadaća komunikacija s web preglednikom.

---

¹ Villanueva Siasoco, R. Making Internet history : from a simple 300-mile transmission to a global network in cyberspace. Dostupno na: <http://www.infoplease.com/spot/99internet1.html> (2.7.2014.)

2.1. Web 1.0 i Web 2.0

World Wide Web kojega poznajemo pod popularnim nazivom Web 1.0 ponudio je mrežna mjesta prve generacije u čije karakteristike možemo uvrstiti statične mrežne stranice koje su u počecima razvoja mreže izrađivali pojedinci dobro upućeni u načine njihove izrade, mrežna mjesta koja predstavljaju izolirane informacijske izvore (koji nisu povezani ili ne razmjenjuju sadržaje s drugim sličnim informacijskim izvorima na internetu) dostupne kroz jednu mrežnu adresu s koje korisnik može preuzeti unaprijed pripremljen sadržaj.²

Web 2.0 promijenio je položaj korisnika mrežnih stranica te je korisnika postavio u središte aktivnosti stvaranja, prikupljanja, organiziranja, integriranja i predstavljanja sadržaja prema njegovim vlastitim kriterijima.³

2.2. Društvene mreže

Društvenu mrežu definiramo kao uslugu zasnovanu na Webu koja dozvoljava pojedincu da napravi (polu)javni profil u okviru ograničenog sustava, artikulira listu drugih korisnika s kojima dijeli povezanost te vidi i uspoređi svoju listu kontakata s onima koje su napravili drugi korisnici unutar sustava.⁴

2.2.1. Prve društvene mreže

SixDegrees.com

Iako se od nastanka Weba pojavilo mnogo stranica koje su na razne načine povezivale korisnike, vodeći se gore navedenom definicijom, prva koju možemo nazvati društvenom web-stranicom nastala je 1997. godine pod nazivom *SixDegrees.com*.⁵ Naime, profili korisnika su već postojali na mnogim stranicama, a liste prijatelja na uslugama trenutnog poručivanja (engl. *instant messenger*) AIM-u i ICQ-u, dok je web-stranica *Classmates.com*

---

² Vrana, R. Web 2.0 i njegov utjecaj na razvoj mrežnih mjesta knjižnica // 11. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture: zbornik radova / uredila Mirna Willer. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 50-64.

³ Isto.

⁴ Boyd, D. M.; Ellison, N. B. Social network sites : definition, history and scholarship. // *Journal of Computer-Mediated Communication* 13, 1 (2007), str. 210-230.

⁵ *SixDegrees.com*. // *Wikipedia : the free encyclopedia*. Dostupno na: <http://en.wikipedia.org/wiki/SixDegrees.com> (2.7.2014.)

pružala mogućnost povezivanja starih školskih kolega, ali nije imala profile i vidljivu listu prijatelja. Međutim, SixDegrees je bio prvi koji je kombinirao sve te značajke.⁶ Ideja za stranicu nastala je na poznatoj teoriji (prema kojoj je čak snimljen i film „Six degrees of separation“) koja tvrdi da je svaki čovjek udaljen od drugoga za šest koraka, tj. da je bilo koja dva čovjeka moguće povezati u šest koraka ili manje.⁷ Stranica je 2000. godine prestala s radom jer se nije pokazala kao održivi posao, a njen utemeljitelj vjeruje da je jednostavno bila ispred svog vremena i nije naišla na interes javnosti, jer u to doba ljudi nisu imali dovoljno prijatelja *online*.

AsianAvenue, BlackPlanet, MiGente

U razdoblju od 1997. godine do 2001. godine nastalo je nekoliko društvenih web stranica, koje su nudile razne kombinacije profila i javnih lista prijatelja. *AsianAvenue*, *BlackPlanet* i *MiGente* su društvene mreže koje su bile usmjerene na određenu etničku skupinu ljudi, a omogućavale su svojim korisnicima stvaranje osobnih, poslovnih, ili pak profila za upoznavanje osoba. Kod dodavanja prijatelja nije bilo potrebe za njihovom potvrdom prijateljstva. Takve jednosmjerne poveznice među korisnicima pružao je i *LiveJournal*, koji je nastao 1997.godine. Korisnici su označili određenu osobu kao prijatelja kako bi nakon toga mogli pratiti njegove aktivnosti (npr. pisanje bloga ili dnevnika).⁸

Ryze.com

Sljedeći val razvoja društvenih mreža započeo je 2001.godine lansiranjem stranice *Ryze.com*, koja je služila kao pomoć ljudima u proširenju i boljem povezivanju njihovih poslovnih mreža.

Friendster

Friendster je lansiran 2002. godine, a dizajniran je kao konkurent društvenoj stranici *Match.com*, koja je služila za pronalaženje ljubavnog partnera. Suprotno od većine takvih stranica, Friendster se temeljio na ideji da su prijatelji prijatelja (tzv. *friend-of-a-friend*) bolji potencijalni ljubavni partneri od potpunih stranaca (što je prilično slično ideji stranice *SixDegrees.com* – stupnjevi udaljenosti između ljudi).

---

⁶ Boyd, D. M.; Ellison, N. B. Navedeno djelo.

⁷ Nickson, C. The History of Social Networking, 21. siječnja 2009. Dostupno na: <http://www.digitaltrends.com/features/the-history-of-social-networking/> (2.7:2014.)

⁸ Boyd, D. M.; Ellison, N. B. Navedeno djelo.

2.2.2. Razvoj društvenih mreža do danas

Razvoj društvenih mreža dobio je puni zamah u 2003. godini i nastavio se kroz godine koje su uslijedile.

MySpace

Ono što MySpace čini privlačnim i različitim od ostalih društvenih stranica koje su se pojavile u to vrijeme, je to što je on otvorena stranica, što znači da korisnicima pruža mogućnost kontroliranja svoje stranice i postavljanja gotovo bilo kojeg sadržaja na njih. Sam naziv „MySpace“ u doslovnom prijevodu znači „moj prostor“ – korisnik registracijom dobiva svoj prostor s kojim može raditi što god želi. Korisnici su dobili mogućnost mijenjanja HTML (*HyperText Markup Language*) koda svog profila te su tako mogli kreirati njegov jedinstveni izgled. Iako je to bila velika prednost u odnosu na druge društvene mreže, također je dovelo do toga da su stvorene i vrlo neukusne stranice, koje su bile teške i naporne za pregledavanje. No, bez obzira na to, MySpace se nastavio razvijati, pa je tako u razdoblju od 2005. godine do 2006. godine broj profila narastao s dva na 80 milijuna. Pridružio mu se velik broj tinejdžera, od kojih mnogi nisu ni bili na Friendsteru, nego su se htjeli povezati sa svojim omiljenim bendovima, ili su za MySpace čuli od starijih članova obitelji. Tinejdžeri su tako poticali i prijatelje na kreiranje profila, a MySpace ih nije odbio, već prilagodio svoja pravila kako bi mogao prihvatiti i maloljetne korisnike.

Bebo

Društvena mreža je osnovana 2005. godine, a ime *Bebo* je akronim za „*Blog early, blog often*“ (u slobodnom prijevodu: „Često piši svoj blog“). Ciljani korisnici ove društvene mreže su prvenstveno stanovnici Irske, Ujedinjenog Kraljevstva, Australije, Novog Zelanda i Sjedinjenih Američkih Država, a njihov ukupan broj je oko 40 milijuna (od čega je više od 10 milijuna korisnika iz Ujedinjenog Kraljevstva).

Facebook

Mark Zuckerberg 2004. godine bio je student na Harvardu, i zajedno s još trojicom kolega iste godine lansira društvenu stranicu pod nazivom *Thefacebook.com* namijenjenu samo studentima Harvarda. Za registraciju je bilo potrebno imati e-mail adresu na domeni *harvard.edu*, a kako je s vremenom stranica počela prihvaćati i studente s drugih sveučilišta, oni su također morali imati e-mail adrese s tih institucija. Stranica 2005. godine mijenja ime u

Facebook.com, a u rujnu iste godine prihvaća i učenike srednjih škola, te poslovne ljude u velikim tvrtkama, a danas je dostupan svim korisnicima starijima od 13 godina.⁹

Facebook je društvena mreža koja svojim korisnicima dozvoljava kreiranje osobnih profila koji ih opisuju onakve kakvi su u stvarnom svijetu, a nakon toga se povezuju s drugim korisnicima. Uz osnovne informacije kao što su ime, dob i škola, korisnički profili sadrže i druge informacije kao što su najdraže knjige, filmovi, citati i slike. Nadalje, korisnici mogu personalizirati profil postavljanjem drugih sadržaja, slika i video zapisa, te komunicirati s drugim korisnicima ostavljajući komentare na njihovim profilima.¹⁰

Iako pojava društvenih mreža više nije novi fenomen, Facebook je uspio razviti i uvesti novosti koje zadržavaju interes korisnika. Facebook je jedinstvena društvena mreža koja funkcionira kao platforma. Dozvoljava korisnicima razvijanje aplikacija koje mogu postaviti na Facebook tako da ih i drugi mogu vidjeti i koristiti, te tako sudjeluju u razvoju samog Facebooka.

Twitter

Twitter je osnovan 2006. godine, a temelji se na pisanju mikroblogova (engl. microblogging). Kratke poruke (tekstualne poruke dugačke maksimalno 140 znakova) koje korisnici ove društvene mreže mogu objavljivati i čitati nazivaju se tweets.¹¹

Google Buzz

Google je 2010. godine u sklopu svoje e-mail usluge Gmail lansirao novu društvenu stranicu pod nazivom Google Buzz. Budući da je ugrađen u Gmail, Google Buzz automatski stvara listu prijatelja na temelju e-mail kontakata u Gmail-u. Omogućuje brzo dijeljenje informacija i sadržaja s drugim korisnicima jer integrira izvore s drugih društvenih web-stranica kao što su Picasa i Twitter, pa korisnik može vidjeti sve nove objave na jednom mjestu.

---

⁹ Boyd, D. M.; Ellison, N. B. Navedeno djelo.

¹⁰ Weaver, A. C.; Morrison, B. B. Social Networking. // IEEE Computer 41,2(2008), str. 97-100.

¹¹ Podobnik, V. Višeagentski sustav za pružanje telekomunikacijskih usluga zasnovan na profilima korisnika : doktorska disertacija Zagreb : Fakultet elektrotehnike i računarstva, 2010.

3. Uloga i svrha narodne knjižnice

Narodna je knjižnica organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.¹²

Narodne knjižnice prisutne su svugdje u svijetu te se javljaju u raznim tipovima društva, u raznolikim kulturama, na različitim razvojnim stupnjevima. Narodne knjižnice obično imaju neka zajednička svojstva, dok razlike mogu postojati u njihovim službama i načinima pružanja usluga.

3.1. Zadaće narodne knjižnice

Sljedeće ključne zadaće vezane uz obavještanje, opismenjavanje, obrazovanje i kulturu moraju biti jezgrom službi narodne knjižnice:¹³

1. stvaranje i jačanje čitalačkih navika djece od rane dobi;
2. podupiranje osobnog obrazovanja za koje se odlučuje pojedinac, kao i formalnog obrazovanja na svim razinama;
3. stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvitak;
4. poticanje mašte i kreativnosti djece i mladih ljudi;
5. promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, uvažavanje umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija;
6. osiguranje pristupa kulturnim izvedbenih umjetnosti;
7. gajenje dijaloga među kulturama i zastupanje kulturnih različitosti;
8. podupiranje usmene predaje;
9. osiguranje pristupa građana svim vrstama obavijesti o svojoj zajednici;
10. pružanje primjerenih informacijskih usluga mjesnim poduzećima, udrugama i interesnim skupinama;
11. olakšavanje razvitka informacijskih vještina i računalne pismenosti;

---

¹² IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice /uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarstvo društvo, 2011.

¹³ Isto.

12. podupiranje i sudjelovanje u programima razvijanja pismenosti namijenjenima svim dobnim skupinama i iniciranje takvih programa kada je potrebno.

3.2. Djelatnosti narodne knjižnice

Glavne su djelatnosti narodne knjižnice pružanje usluga i osiguravanje građe na različitim medijima kako bi zadovoljila obrazovne i informacijske potrebe te potrebe za osobnim razvojem, uključujući i razonodu i potrebe vezane uz slobodno vrijeme, kako pojedinca tako i grupa. Također imaju važnu ulogu u razvoju i izgrađivanju demokratskog društva, omogućavajući pojedincu pristup širokom i raznolikom spektru znanja, ideja i mišljenje.¹⁴

3.2.1. Obrazovanje

Glavna djelatnost narodnih knjižnica kao i razlog njihovog osnivanja jest podrška formalnom i neformalnom obrazovanju. Narodna knjižnica treba osigurati građu na odgovarajućim medijima kao podršku formalnim i neformalnim procesima učenja. Također treba pomoći korisniku da se djelotvorno služi ponuđenim izvorima te ljudima omogućiti odgovarajuće uvjete za učenje. Mogućnost pristupa informacijama, ali i njihovo djelotvorno korištenje, neophodni su za uspješno obrazovanje. Stoga narodne knjižnice trebaju, gdje je god to moguće, surađivati s drugim obrazovnim ustanovama u edukacijskim programima osposobljavanja za korištenje različitih informacijskih izvora. Tamo gdje već postoje odgovarajuće knjižnice koje podupiru formalno obrazovanje, narodna knjižnica bi trebala dopunjavati, radije nego duplicirati, već postojeću knjižničnu uslugu.¹⁵

3.2.2. Informacije

Jedno od osnovnih ljudskih prava jest pravo na pristup i razumijevanje informacija. Kao javna služba otvorena svima, narodna knjižnica ima ključnu ulogu kako u sakupljanju, organiziranju i korištenju informacija, tako i u omogućavanju pristupa širokom rasponu informacijskih izvora. Posebna je odgovornost narodne

---

¹⁴ Isto.

¹⁵ Isto.

knjižnice u sakupljanju i omogućavanju neposrednog pristupa lokalnim informacijama.¹⁶

Sve veći opseg dostupnih informacija kao i neprestane tehnološke promjene koje su temeljito utjecale na pristup informacijama znatno su utjecale na rad narodnih knjižnica i njihovih službi. Informacije su vrlo važne za razvoj pojedinca i društva, a informacijske tehnologije pružaju znatnu moć onima koji im mogu pristupiti i služiti se njima.¹⁷ Informacijske tehnologije pružaju znatnu moć onima koji im mogu pristupiti i služiti se njima jer su informacije važne za razvoj pojedinca i društva. Informacijske tehnologije nisu dostupne većini svjetskog stanovništva, a jaz između informacijski bogatih i informacijski siromašnih neprestano se povećava. Narodne knjižnice imaju važnu ulogu u premošćivanju tog jaza tako da osiguraju slobodan pristup internetu i informacijama u njihovim tradicionalnim oblicima te one imaju priliku postati elektronički prilaz informacijskom svijetu.

3.2.3. Osobni razvoj

Za ljudski je razvoj važno postojanje mogućnosti za razvijanje osobne kreativnosti i razvijanje novih interesa. Kako bi se to i ostvarilo, ljudima treba pristup znanju i djelima mašte. Narodna knjižnica može osigurati pristup bogatim i raznolikim riznicama znanja i kreativnih postignuća pohranjenim na različitim medijima, a do kojih pojedinci sami ne mogu doći. Osiguravanjem pristupa velikim zbirkama svjetske književnosti i znanja, uključujući književnost vlastite zajednice, jedinstveni je doprinos narodnih knjižnica i njena još uvijek osnovna zadaća.¹⁸

3.2.4. Djeca i mladež

Narodna knjižnica treba nastojati zadovoljiti potrebe svih grupa korisnika u zajednici bez obzira na dob i fizičke, ekonomske ili socijalne okolnosti.¹⁹ Posebnu odgovornost narodne knjižnice imaju u zadovoljavanju potreba djece i maladih ljudi, jer ako se djeca u ranoj dobi zainteresiraju za znanje i djela mašte, vrlo je vjerovatno da će kasnije u životu imati koristi od

---

¹⁶ Isto.

¹⁷ Isto.

¹⁸ Isto.

¹⁹ Isto.

tih važnih elemenata osobnog razvoja, istovremeno obogaćujući sebe i povećavajući svoj doprinos društvu.

3.2.5. Narodne knjižnice i kulturni razvitak

Narodna knjižnica ima važnu ulogu osiguravanja žarišta za kulturni i umjetnički razvoj zajednice te pomaganja pri oblikovanju održavanju kulturnog identiteta zajednice. To se može postići u suradnji s odgovarajućim lokalnim i regionalnim organizacijama, pružanjem prostora za kulturne aktivnosti, organiziranjem kulturnih programa i brigom da kulturni interesi budu zastupljeni u fondu knjižnice. Pri tome treba voditi računa o raznolikosti kultura u dotičnoj zajednici.²⁰

3.2.6. Društvena uloga narodne knjižnice

Narodna knjižnica ima važnu ulogu i kao javni prostor i mjesto okupljanja. To je posebno važno u zajednicama gdje postoji vrlo malo drugih mjesta na kojima se ljudi susreću. Stoga se ponekad i naziva „dnevnom sobom zajednice“.²¹

3.3. Službe i usluge za korisnike

Narodna knjižnica mora osigurati službe koje se temelje na analizi knjižničnih i informacijskih potreba lokalne zajednice. Pri planiranju službi i usluga, moraju se postaviti jasni prioriteti i razviti strategija za njihovo srednjoročno i dugoročno djelovanje.²²

Službe se narodne knjižnice zasnivaju na jednakosti pristupa svima, bez obzira na dob, rasu, spol, vjeru, nacionalnost, jezik ili društveni položaj. Posebne se službe i građa moraju osigurati za one korisnike koji se iz bilo kojeg razloga ne mogu služiti redovitim uslugama i građom na primjer za pripadnike jezičnih manjina, osobe s tjelesnim oštećenjima, bolesnike u bolnicama ili zatvorenike.²³

---

²⁰ Isto.

²¹ Isto.

²² Isto.

²³ Isto.

Sve dobne skupine moraju naći građu za svoje potrebe. Zbirke i službe moraju, uz tradicionalnu građu, obuhvaćati i sve odgovarajuće vrste nositelja obavijesti i suvremene tehnologije. Visoka kvaliteta i primjerenost mjesnim potrebama i uvjetima od temeljne su važnosti. Građa mora odražavati tekuća kretanja i društveni razvitak te biti pamćenjem ljudskih težnji i mašte. Zbirke i službe ne smiju biti izložene bilo kakvom obliku ideološke, političke ili vjerske cenzure niti trgovačkim pritiscima.²⁴

3.3.1. Pružanje usluga

Sljedeće usluge, koje moraju biti lako dostupne korisniku u različitim oblicima i na različitim nositeljima, treba osigurati:

- posudba knjiga i druge građe
- korištenje knjiga i druge građe u prostoru knjižnice
- pružanje obavijesti u tiskanom i elektroničkom obliku
- informacijska služba i usluge rezervacije
- informacijske usluge o zajednici
- obrazovanje korisnika uključujući i podršku programima opismenjavanja
- organiziranje raznih programa i događanja.

---

²⁴ Isto.

4. Knjižnične mrežne stranice

4.1. Uloga knjižničnih mrežnih stranica

Mrežne stranice su hipermedijski dokumenti koji mogu sadržavati tekst, multimedijalni sadržaj i poveznice. Mrežna mjesta su zbirke ograničanih i međusobno povezanih mrežnih stranica koje predstavljaju ustanovu, udrugu, tvrtku ili neku drugu organizaciju ili osobu.²⁵

1992. godine u CERNU-u (Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire) stvorena je prva mrežna stranica dok se je 1994. godine započnje s brojnijom izradom komercijalnih mrežnih stranica. Povećanjem broja korisnika i padom cijena pohrane podataka raste i broj mrežnih stranica. Početkom 2000. godine postojalo je 10 milijuna mrežnih mjesta, a krajem iste godine njihov broj je narastao na oko 25 milijuna. Početkom 2002. godine taj je broj iznosio preko stotinu milijuna.²⁶ U samo petnaestak godina od početka postojanja, mreža na međunarodnoj razini postaje središtem komunikacija i trgovine.²⁷ U lipnju 2014. bilo je 4,49 milijardi indeksiranih stranica na internetu.²⁸

Kako bi predstavile svoju djelatnost javnosti mnoge ustanove odlučuju se za izradu vlastitih mrežnih stranica. Prve mrežne stranice obrazovnih i znanstvenih ustanova u Hrvatskoj: 1996. godine Fakultet elektrotehnike i računarstva u Zagrebu (http://web.archive.org/web/*/www.fer.hr), od sredine 1997. godine Institut Ruđer Bošković (http://web.archive.org/web/*/www.irb.hr), krajem 1997. godine Filozofski fakultet u Zagrebu (http://web.archive.org/web/*/www.ffzg.hr).

Prednosti koje donose web stranice uviđaju i knjižnice u svijetu pa tijekom siječnja 1997. godine svoje mrežne stranice na webu objavljuje Narodna knjižnica New York (http://web.archive.org/web/*/www.nypl.org), iste godine u prosincu svoje mrežne stranice objavljuje i knjižnica Los Angeles (http://web.archive.org/web/*/www.lapl.org). Početkom 1998. godine prve knjižnične mrežne stranice u Hrvatskoj na Internet postavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb (http://web.archive.org/web/*/www.nsk.hr). Prve mrežne stranice narodnih knjižnica u Hrvatskoj: 1999. godine Knjižnica Medveščak

---

²⁵ Stropnik, A. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013.

²⁶ Nielsen, J. Designing web usability: the practice of simplicity. Berkeley: New Riders, 1999.

²⁷ Gorman, M. Postojana knjižnica : tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006.

²⁸ The size of the World Wide Web : the Internet. 2014. <http://www.worldwidewebsite.com/> (1.6. 2014.)

(http://web.archive.org/web/*/www.knjizmed.hr), 2001. godine Knjižnica „Nikola Zrinski“ Čakovec (http://web.archive.org/web/*/www.kcc.hr) i Knjižnice grada Zagreba (http://web.archive.org/web/*/www.kgz.hr).

Svrha mrežnih stranica narodne knjižnice očituje se predstavljanjem i pružanjem programa i usluga narodnih knjižnica na internetu, odnosno ponudom dodatnih usluga svojim korisnicima, predstavljanjem usluga i programa potencijalnim korisnicima, zbog uvriježenog mišljenja kako ono što nije prisutno i vidljivo na mreži niti ne postoji. Zbog nepregledne količine mrežnih stranica na internetu, pred narodne knjižnice postavlja se zahtjev za dobro osmišljenim i prepoznatljivim mrežnim stranicama.²⁹

Uloga knjižnica se mijenja uvođenjem i razvojem novih tehnologija kao i dostupnošću online izvora koji omogućavaju brži pristup informacijama u vrijeme i na način koje više odgovara korisnicima. Pri stvaranju mrežnih stranica knjižnice treba imati na umu informacijske, ali i informatičke pismenosti korisnika te mogućnosti pristupa internetu jer postoje korisnici mrežnih stranica narodnih knjižnica koji članovi tradicionalne knjižnice i oni koji nisu prema tome na mrežnim stranicama treba pružati informacije svim korisnicima interneta, članovima lokalne zajednice, a dio sadržaja mrežnih stranica treba biti dostupan samo članovima knjižnice.

Uloga je mrežnih stranica narodnih knjižnica višestruka, primjerice, sadržajem stranica moguće je različitim kategorijama korisnika omogućiti rješavanje informacijskih potreba. Istodobno se kroz naputke za korištenje mrežnih stranica provodi edukacija korisnika i na taj način se razvija informacijska i informatička pismenost. Osim toga, mrežne stranice knjižnica trebaju biti podrška programima i uslugama koje pruža tradicionalna knjižnica, ali i mjesto na kojem se uspostavljaju i predstavljaju novi programi i usluge.³⁰

Osnovne zadaće narodne knjižnice poput prikupljanja, obrade, organizacije te davanja na korištenje znanja i informacija prenose se iz fizičkog u virtualni prostor, a time se njihova dostupnost ne ograničava na radno vrijeme knjižnice. Pojedine usluge i informacije (primjerice elektronički katalog, zbirke odabranih poveznica, zbirka digitalne i digitalizirane građe i dr.) dostupne su 24 sata dnevno tijekom cijele godine, dok se neke ograničavaju na dostupnost radnim danom (informacijske usluge koje pružaju knjižničari tijekom radnog tjedna).³¹

Knjižnice na internetu pružaju informacije kroz različite modele:

---

²⁹ Stropnik, A. Navedeno djelo.

³⁰ Isto.

³¹ Isto.

- slobodan pristup svima, bili oni članovi knjižnice ili ne, a odnosi se na slobodan pristup elektroničkom katalogu, digitaliziranoj građi iz fonda knjižnice, pristup zbirka poveznica i sl.
- pružanje određenih usluga samo članovima knjižnice, pristup uz korištenje lozinke i zaporke dobivene uz člansku iskaznicu, a na mrežnim stranicama one imaju prepoznatljive nazive (Moja iskaznica, My account, Your library account, View your account i sl.).

Kada o mrežnim stranicama narodnih knjižnica govorimo kao o izvorima informacija, razlikujemo dvije skupine informacija kojima je omogućen pristup putem mrežnih stranica, a to su informacije o fizičkoj knjižnici i uslugama te virtualne ili online usluge knjižnice.³²

Informacije koje se mogu pronaći na mrežnim stranicama knjižnica jesu podaci o ustanovi (adresa i telefonski brojevi, plan grada s označenom lokacijom knjižnice, radno vrijeme knjižnice), o osnivaču, donatorima i prijateljima knjižnice, dokumentima, strategijama i planovima knjižnice, o ustroju i ograncima knjižnice, podaci o djelatnicima, uvjetima članstva, pravilima posudbe i korištenja drugih usluga knjižnice, opisi usluga i programa koji se provode u knjižnici, jedinstvene zbirke koje posjeduje knjižnica, kalendar aktualnih događanja i dr.

Virtualne usluge knjižnice koje su dostupne putem mrežnih stranica odnose se na informacijsku službu, savjetodavni rad, unaprijeđene tradicionalne knjižnične usluge (provjera vlastite posudbe, praćenje nabave, rezervacija građe), biltene odabranih knjiga, biltene prinova, informativne i edukativne tekstove, osiguravanje pristupa bibliografskim podacima i digitaliziranoj građi te zbirke poveznica na druge mrežne stranice.³³

Potrebno je spomenuti i virtualne knjižnice koje su bogate sadržajima i poveznicama te one u virtualnom prostoru čine ono što se u knjižnicama radi od njihova postanka: pronalaze, vrednuju, odabiru, organiziraju, opisuju i daju na korištenje kvalitetne izvore informacija. Sadržaj virtualnih knjižnica najčešće je posvećen određenoj vrsti građe ili je namijenjen određenoj skupini korisnika.

---

³² Stričević, I.; Stropnik, A.; Suton, Lj. Google knjižničari za Google tinejdžere : predstavljanje stranica za mlade na mrežnim stranicama Knjižnica grada Zagreba // 8. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama - Mladi i pravo na osobni razvoj / urednica Loris Bučević Sanvincenti. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.

³³ Stropnik, A. Navedeno djelo.

4.2. Web 2.0 u kontekstu knjižničnih mrežnih stranica

Tim O'Reilly je 2005. godine osmislio naziv web 2.0 želeći opisati promjene do kojih je došlo na mreži.³⁴ Sve do pojave weba 2.0 mrežne stranice bile su statične te su bile dostupne na jednom mjestu, a sadržaj se mogao samo čitati ili ispisati, uvođenjem usluga web 2.0 u kojima sadržaj postaje dinamičan, a autori mrežnih stranica više nisu određeni pojedinci, već svatko ima priliku sudjelovati u njihovu stvaranju.

Internetske usluge weba 2.0 stvorene su radi korisnika i korisničkog sadržaja, a usmjerene su na razmjenu znanja, iskustva, misli, ideja i mišljenja među pojedincima kojima omogućava jednostavnu komunikaciju i suradnju u stvaranju i uređivanju mrežnog sadržaja. Iako su oduvijek postojali alati za razmjenu informacija, usluge web 2.0 razlikuju se od svih dosadašnjih zbog svoje iznimne prilagodljivosti. Komunikacija se odvija brzo i jednostavno, a korisnici internetskih usluga mogu biti smješteni bilo gdje u različitim gradovima, državama ili na različitim kontinentima.³⁵

Za korištenje usluga web 2.0 softver je besplatan i dostupan svima, dokumenti nisu smješteni lokalno, već se nalaze na mreži, čime je omogućena veća mobilnost. Na stvaranju istog dokumenta može raditi jedna ili više osoba od kuće, s posla, a jedini uvjet koji je potrebno ispuniti je pristup internetu.

---

³⁴ O'Reilly, T. What is web 2.0 : design patterns and business models for the next generation of software. September 2005. <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-Web-20.html> (2.7.2014.)

³⁵ Stropnik, A. Navedeno djelo.

5. Utjecaj tehnologije na knjižnično poslovanje

Krajem 20. stoljeća razvoj nove tehnologije znatno utječe na promjene u knjižničnom poslovanju (uvođenjem, primjerice, online kataloga i računala s pristupom internetu). Razvojem interneta informacije postaju svima lako dostupne, a knjižnica više nije glavni i jedini izvor informacija. Korisnici interneta češće se služe pretraživačima nego knjižnicama i knjižničnim mrežnim stranicama kao izvorima informacija, pri čemu je vrlo važna brzina dobivanja informacije. Knjižnica kao informacijsko središte treba omogućavati korisnicima brz i kvalitetan pristup informacijama bez obzira na alate koje pri tome rabi. Budući da su knjižnice uvijek nastojale odgovarati na informacijske potrebe i interese korisnika, primjena usluga web 2.0 na knjižničnim mrežnim stranicama samo je odgovor na zahtjeve korisnika.³⁶

Kako bi knjižnice zadržale postojeće i pridobili novi korisnici nužna je stalna prilagodba potrebama korisnika stoga se tradicionalne usluge nadopunjuju uslugama koje pruža web 2.0.

Web 2.0 omogućava razvoj knjižničnih usluga te djeluje na temelju aktivne uloge samih korisnika u stvaranju sadržaja i njegovu uređivanju, čime pronalaženje tražene informacije postaje jednostavnije i brže. Knjižničari i dalje imaju jednaku važnost kao i ranije, no pružajući virtualne usluge, odgovaraju za odabrani sadržaj i izvore na knjižničnim mrežnim stranicama, opismenjavaju korisnike omogućavajući im time lakše pronalaženje tražene informacije.

Michael Casey 2005. godine počinje promišljati o primjeni web 2.0 u knjižnicama u svrhu poboljšavanja knjižničnih usluga i boljoj prilagodbi informacijskim potrebama korisnika. Knjižnica 2.0 pojam je kojim se Casey počinje koristiti za primjenu weba 2.0 u knjižnicama za poboljšanje knjižničnih usluga.

Određene internetske usluge koje pojedina knjižnica pruža ovise o potrebama i interesima korisnika i uvijek su podložne promjeni.

Prije primjene određene usluge zasnovane na webu 2.0 treba:

- uzeti u obzir knjižnične usluge koje se trenutno koriste i vidjeti koja bi bolje radila ako ju se zamijeni uslugom web 2.0
- istražiti informacijske potrebe korisnika te zaključiti može li koja od usluga weba 2.0 bolje odgovoriti na njihove potrebe

---

³⁶ Isto.

- ispitati mogu li se usluge koje trenutno pruža informacijska služba zamijeniti trenutnom razmjenom poruka ili pričaoicom
- razmotriti mogu li se klubovi, korisničke skupine, aktivnosti ili događaji koje organizira knjižnica prilagoditi webu 2.0
- ispitati žele li korisnici sudjelovati u pisanju bloga, komentara pročitanih knjiga, opisa događanja i sl.

5.1.Usluge weba 2.0 koje su integrirane u knjižnične mrežne stranice širom svijeta

5.1.1.Blog

Web blog ili skraćeno blog je mrežna stranica koja služi za objavljivanje javno dostupnog sadržaja pojedinca ili skupine.³⁷ Blogovima se razmjenjuju informacije, povezuju pojedinci prema interesima, objavljuju se videozapisi i audiozapisi, tekst, slike, izražavaju se mišljenja i stavovi pojedinca koji piše te je moguća i dvostrana komunikacija.

Zapisi u blogu prikazuju se obrnutim kronološkim redoslijedom tako da se najnoviji zapis uvijek nalazi na vrhu stranice.

Blogom se na knjižničnim mrežnim stranicama omogućava komunikacija djelatnika s korisnicima, komunikacija među korisnicima i davanje informacija svima koji se služe internetom. Blog može služiti za informiranje korisnika, primjerice o promjenama u poslovanju knjižnice, predstavljanju novih usluga i zbirki, novostima i događanjima u knjižnici. Komentarima korisnici izražavaju svoje mišljenje o sadržaju bloga čime knjižničari dobivaju povratne informacije (od vrednovanja knjižničnih usluga i programa do nabave građe), a cjelokupna komunikacija vidljiva je svima.³⁸

Primjeri blogova u knjižnicama: Knjižnice grada Zagreba – Blog Književnog Petka (<http://knjizevnostnapetku.blog.hr>), Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak vodi čitateljski klub za odrasle na blogu (<http://citatejski-klub-sisak.blog.hr/>), Narodna knjižnica Huntington Beach (<http://huntingtonbeachca.gov/government/departments/library/>).

---

³⁷ Isto.

³⁸ Isto.

5.1.2. Wiki

Wiki je suradničko mrežno mjesto koje nastaje i razvija se trajnim radom više autora te u tome blizak blogovima jer se korisnicima dopušta uređivanje, brisanje i promjena sadržaja.

Prije primjene wikija na knjižničnim mrežnim stranicama potrebno je istražiti koliko je korisnička zajednica zainteresirana za takvu uslugu i želi li biti aktivna u stvaranju sadržaja koji bez podrške korisnika teško može opstati.³⁹ Primjena wikija u knjižničnom kontekstu: promocija knjižničnih usluga, predstavljanje građe, projekt zajedničkog pisanja ili izrada vodiča za pretraživanje koji se lako mijenjaju i prilagođavaju području ili temi.

Primjeri wikija u knjižnicama: Okružna knjižnica St. Joseph
(http://www.libraryforlife.org/subjectguides/index.php/Main_Page)

5.1.3. Trenutna razmjena poruka

Trenutna razmjena poruka (engl. instant messaging, IM) i pričaonica (engl. chat) koristi se za virtualnu komunikaciju u stvarnom vremenu između dviju ili više osoba.

Primjenom novih tehnologija u poslovanju knjižnice, razvoj usluge pružanja informacija korisnicima, nakon uvođenja telefona i elektroničke pošte, nastavilo se korištenjem trenutne razmjene poruka i pričaonicama.

Prednost trenutne razmjene poruka jest da se mogu postavljati pitanja kako bi se kroz kratak razgovor s korisnikom dobile informacije koje će pružiti precizniji odgovor. Jedan od nedostataka može biti da knjižničar dobije više pitanja istodobno.⁴⁰

5.1.4.RSS

RSS je format za dijeljenje mrežnog sadržaja te se njegovom uslugom na mrežnim stranicama narodne knjižnice korisnik može služiti za prikupljanje podataka i informacija o knjižničnim uslugama i programima koji ga zanimaju.

---

³⁹ Isto.

⁴⁰ Bradley, P. How to use web 2.0 in your library. London: Facet Publishing, 2007.

5.1.5.Podcast

Podcastom se često koriste portali s vijestima i radiopostaje na svojim mrežnim stranicama.

Na knjižničnim mrežnim stranicama podcastom se najavljuju događaji, predstavljaju novosti u knjižnici, upotrebljava se za snimke pričanja priča djeci školskog i predškolskog uzrasta, otvorenja izložbi i događanja, promocija ili predstava koje su se održale ili se održavaju u prostorima knjižnice.

5.1.6.Društveno umrežavanje

Društvenu mrežu definiramo kao uslugu zasnovanu na Webu koja dozvoljava pojedincu da napravi profil u okviru ograničenog sustava, artikulira listu drugih korisnika s kojima dijeli povezanost te vidi i uspoređi svoju listu kontakata s onima koje su napravili drugi korisnici unutar sustava. Komunikacija se odvija među pojedincima ili unutar određene skupine objavljivanjem novosti, rasprava, povezivanjem ili odbijanjem povezivanjem članova.⁴¹ Najraširenija društvena mreža je Facebook.

Facebook

Facebook se pokazao zanimljivim i knjižničarima koji su svoje usluge učinili vidljivim mladim korisnicima.

Na temelju istraživanja provedenog u Hrvatskoj tijekom 2011. godine, zaključeno je da čak 55% knjižnica koje se koriste facebookom čine narodne knjižnice, a obrazac kojim knjižnice komuniciraju s korisnicima je takav da knjižnica objavljuje sadržaje, a korisnici komentiraju.⁴²

Rezultati istraživanja provedenog tijekom srpnja 2012. godine, s kojim su bile obuhvaćene sve narodne knjižnice u Hrvatskoj, pokazali su da je 48,3% knjižnica prisutno na Facebooku, od toga 41 knjižnica ima stranicu, 38 knjižnica posjeduje profil, a 8 narodnih

---

⁴¹ Stropnik, A. Navedeno djelo.

⁴² Banek Zorica, M.; Ivanjko, T.; Benčec, M. Croatian libraries on Facebook: content analysis // 35th International Convention MIPRO 2012: Computers in Education / Biljanović, Petar (ur.). Rijeka : Croatian Society for Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics, 2012. Str. 1316-1320.

knjižnica zastupljeno je grupom na Facebooku. Preporuka je istraživanja da sve knjižnice koje koriste profile promijene način prisutnosti i počnu koristiti stranice.⁴³

Twitter

Primjeri Twitter profila narodnih knjižnica su Public Library Denver (<http://twitter.com/denver-envolver>), Narodna knjižnica Petar Preradović Bjelovar (<http://twitter.com/KnjiznicaBj>) i Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek (<http://twitter.com/giskoknjiznica>).

Društvene mreže poput Flickr (www.flickr.com), PhotoBucketa (<http://photobucket.com>), Webshosta (<http://www.webshosts.com>) i dr. omogućavaju oblikovanje digitalnih zbirki, organiziranje, označivanje, pridruživanje grupama, komentiranje i obavještavanje RSS-om. Knjižnica se ovom uslugom može koristiti za objavu fotografija prostora knjižnice, izradu virtualnog vodiča po knjižnici ili određenim zbirkama, predstavljanje događanja u knjižnici (promocije, prezentacije, tečajevi i sl.).⁴⁴

YouTube (www.youtube.com) je usluga weba 2.0 za razmjenu kratkih videozapisa koje knjižnice mogu koristiti za promociju programa i usluga, predstavljanje knjižnice i zbirki koje posjeduje, upoznavanjem sa osobljem knjižnice ili, primjerice, organizirajući natjecanja korisnika.

5.1.7. Društveno označivanje

Označivanje (engl. tagging) se odnosi na proces označivanja i opisivanja digitalnih objekata u svrhu budućeg pretraživanja. Pomoću odabranih metapodataka korisnici označuju sadržaj svojim riječima, a više istih ili slično oblikovanih ključnih riječi mogu poslužiti i drugima u pronalaženju željenih podataka.⁴⁵

Dobar primjer upotrebe društvenog označivanja u knjižnici je označivanje kataloga, koji Casey naziva katalog 2.0.⁴⁶

---

⁴³ Hebrang Grgić, I.; Mučnjak, D. Hrvatske narodne knjižnice i njihovi korisnici na Facebooku. // Knjižnice : ukorak s promjenama : zbornik sažetaka / Holcer, Dunja (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012. Str. 40.

⁴⁴ Stropnik, A. Navedeno djelo.

⁴⁵ Kroski, E. Folksonomies and user-based tagging. // Library 2.0 and beyond : innovative technologies and tomorrow's user / ed. by Nancy Courtney. Westport: Libraries Unlimited, 2007. Str. 91-104.

⁴⁶ Casey, M. Looking toward catalog 2.0. // Library 2.0 and beyond : innovative technologies and tomorrow's user / ed. by Nancy Courtney. Westport: Libraries Unlimited, 2007. Str. 15-24.

Kroz usluge weba 2.0 korisnici su se navikli na aktivno sudjelovanje u stvaranju mrežnih stranica, personalizaciju mrežnih stranica, katalogiziranje i obilježavanje njihova sadržaja kako bi podatke mogli podijeliti s drugim korisnicima. Upotreba prirodnog jezika, ključnih riječi i provjera pravopisa učinili su pristupačnijim pretraživanje tražilica nego pretraživanje kataloga. Za razliku od folksonomije, knjižničari se u predmetiziranju služe kontrolnim rječnikom, hijerarhijskom strukturom i kontrolom sinonima, pa se elektronički katalog sa strogim pravilima pretraživanja čini izrazito statičan i konzervativan, što korisnici primjećuju i traže prilagodbu knjižničnih kataloga.⁴⁷

5.2. Knjižnica, sloboda izražavanja i društvene mreže

Bit knjižničnih usluga jest štititi i razvijati intelektualnu slobodu, tj. pravo svakog pojedinca na zadržavanje i izražavanje vlastitog mišljenja.⁴⁸ Kao javna ustanova, knjižnica mora osigurati da izražavanje mišljenja ne bude ograničeno osobnim obilježjima, posebnim potrebama, nacionalnom pripadnošću, vjerom, političkim opredjeljenjem i/ili društvenim statusom pojedinca koji mišljenje iznosi.⁴⁹

U SAD postoji koncept »javnih foruma« (*eng. public forum*). To su vladini prostori gdje se mogu slobodno iznositi mišljenja i stavovi.⁵⁰ Jones navodi da postoje tri razine javnog foruma:⁵¹

- tradicionalni javni forum (*eng. traditional public forum*) - u kojemu svi mogu govoriti i potpuno su zaštićeni Prvim amandmanom (npr. u SAD-u parkovi);
- ne-javni (zatvoreni) forum (*eng. nonpublic forum*) - javni prostor koji je zatvoren za širu javnost;
- limitirani javni forum (*eng. designated ili limited public forum*) - zadnji sudski sporovi u SAD-u smjestili su javne knjižnice u ovu kategoriju - prostor gdje se može davati i primati informacija, ali mogu postojati

---

⁴⁷ Stropnik, A. Navedeno djelo.

⁴⁸ IFLA-in Manifest o Internetu. // Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvitka: zbornik radova. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002. Str. 163-165. Mrežna verzija. URL: http://dzs.ffzg.hr/text/IFLA_manifest_o_Internetu.htm (10.10.2010.)

⁴⁹ Etički kodeks Hrvatskog knjižničarskog društva. // Hrvatskoknjižničarsko društvo. Dostupno na: http://www.hkdrustvo.hr/hr/eticki_kodeks/ (2.7.2014.)

⁵⁰ Peck, R. S. Libraries, the first amendment and cyberspace. Str. 13.

⁵¹ Jones, B. M. (for Office for Intellectual Freedom). Protecting intellectual freedom in your academic library: scenarios from the front lines. 2009. Str. 131-132.

određene restrikcije sadržane u pravilima same institucije. Restrikcije koje se temelje na sadržaju (*eng. content-based restrictions*) nisu preporučljive, jer ih štiti Prvi amandman, ali restrikcije vremena, prostora i načina (*eng. time, place and manner restrictions*) korištenja mogu postojati, no moraju biti jasno izražene u pisanom obliku, dakle moraju biti pisane, objektivne, dosljedno provođene te razumne i vezane uz knjižnicu te mora postojati mogućnost žalbe, iako samo neformalne. Prema Pecku,⁵² u tom prostoru vlada može zabraniti slobodu govora, ali generalno, ne samo nekim grupama.

Gledajući sa pozicije da knjižnice moraju omogućiti slobodu izražavanja na bilo kojem mediju, i društvene mreže potpadaju u kategoriju javnog foruma. Na žalost, korištenje društvenih mreža omogućava mnogo slobodnije izražavanje te je neminovno da se dogodi situacija gdje će knjižničar morati odlučiti kako zaštititi druge korisnike od neprimjerenog ponašanja na profilu društvene mreže. Jednostavnije rečeno, neki korisnici društvene mreže mogu postaviti na profil knjižnice objave koje nisu primjerenog načina izražavanja. Treba biti jako oprezan te se ne smije zabranjivati tema o kojoj će netko izraziti mišljenje, ali ne smije se dogoditi da se prepiska pretvori u vrijeđanje sudionika (naravno, to je moguće i na javnoj tribini, ali nije moguće neprestano kontrolirati sadržaj koji se stavlja na profil knjižnice). Stoga je najbolje da postoji pisano pravilo očekivanog ponašanja na Facebooku koji će se ticati i knjižničara, tj. svih onih koji službeno predstavljaju knjižnicu, te korisnika koji mogu slobodno dopunjavati sadržaj, jer, društvene mreže nisu samo sredstvo komunikacije, one su i skladište sadržaja, da parafraziramo.⁵³

Knjižničari koji koriste vlastite osobne profile za komunikaciju s korisnicima moraju znati da to što pišu predstavlja i knjižnicu. Zato je mnogo bolja opcija da se za komunikaciju knjižnice s korisnicima koristi profil posebno izrađen za knjižnicu, a da je samo nekoliko osoba zaduženo za objavljivanje sadržaja. Svakako je poželjno prije otvaranja profila poučiti sve djelatnike kako koristiti društvenu mrežu te pismeno objaviti pravila primjerenog ponašanja.⁵⁴

---

⁵² Peck, R. S. Libraries, the first amendment and cyberspace. Str. 14.

⁵³ Jones, B. M. (for Office for Intellectual Freedom). Protecting intellectual freedom in your academic library: scenarios from the front lines. 2009. Str. 105.

⁵⁴ Mučnjak, D. Društvene mreže i knjižnice : etičko pitanje // Knjižničar/ka : časopis Knjižničarskog društva Rijeka 3, 3(2012), str. 95-127. Dostupno na: <http://www.kdr.hr/drustvo/Casopis%20KDR%202012.pdf>

6. Primjeri svjetski dobre prakse

Međunarodna dječja digitalna knjižnica (International Children's Digital Library, ICDL) osmišljena je kao zbirka knjiga iz svih krajeva svijeta koje predstavljaju povijest, kulturu i tradiciju države iz koje dolaze (Slika 1). U virtualnoj zbirci u lipnju 2014. godine bilo je 4619 knjiga, zastupljeno je 228 zemalja na 59 jezika kako bi djeca iz svih krajeva svijeta mogla vidjeti bogatstvo i različitost kultura.⁵⁵

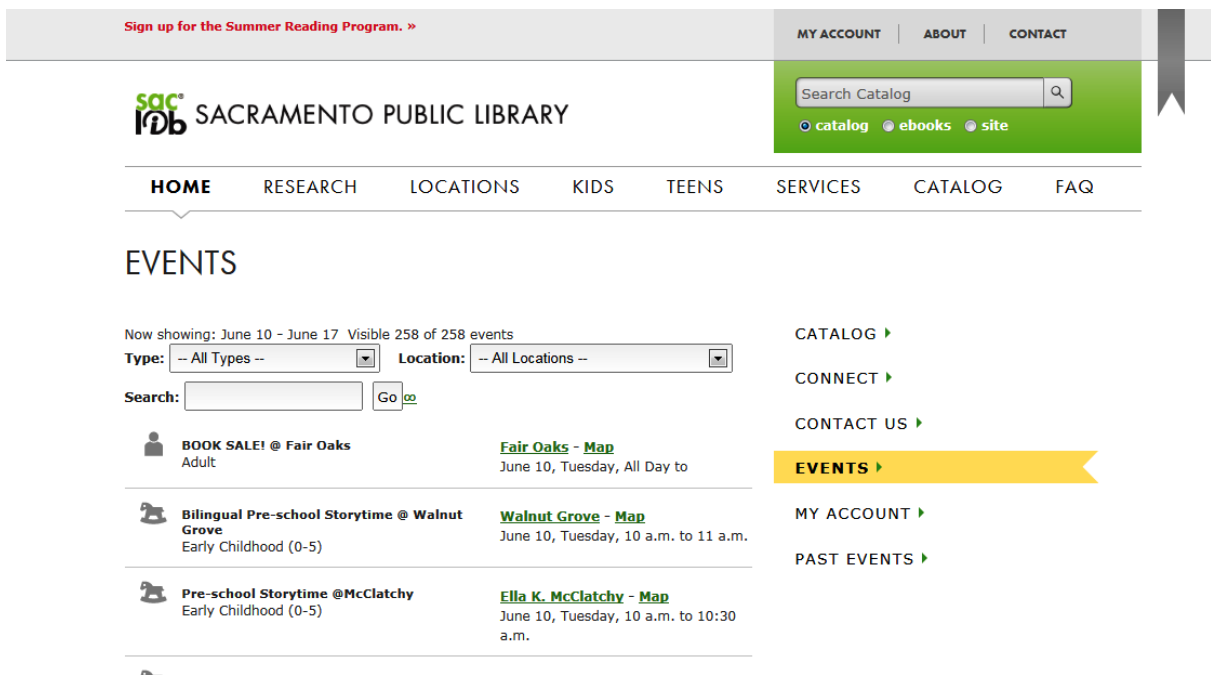

Slika 1. Početna stranica Međunarodne dječje digitalne knjižnice (International Children's Digital Library, ICDL), <http://en.childrenslibrary.org/> (10. 6. 2014.)

Knjižnične mrežne stranice mogu nuditi informacije o novoj građi, uvođenju ili promjeni usluga, programa ili događanjima u knjižnici. Događanja u knjižnicama s više ogranaka mogu biti pretraživa po danu održavanja, vrsti programa, skupini korisnika ili lokaciji održavanja događanja (Slika 2.).⁵⁶

⁵⁵ Library fast facts. International Children's Digital Library, 2009. <http://en.childrenslibrary.org/about/fastfacts.shtml>. (11.6.2014.)

⁵⁶ Stropnik, A. Navedeno djelo.

Slika 2. Mrežna stranica Narodne knjižnice Sacramento s kalendarom programa i događanja, <http://www.saclibrary.org/Home/Events/> (10. 6. 2014.)

Narodna knjižnica Huntington Beach ima blogove ravnatelja knjižnice, blogove o filmu, glazbi, poseban blog za tinejdžere i dr. (slika 3.)

Slika 3. Narodna knjižnica Huntington Beach, <http://www.huntingtonbeachca.gov/government/departments/library/> (10. 6. 2014.)

Primjerice, Narodna knjižnica Toronto omogućava pristup odabranim mrežnim stranicama, online časopisima, novinama ili novinskim člancima koji sadrže informacije o Kanadi i pokrajini Ontario, a prije svega su namijenjene stanovnicima s područja spomenute pokrajine.⁵⁷ (Slika 4.)

VIRTUAL REFERENCE LIBRARY Search for digital images or recommended websites

Only search: **Recommended Websites** Only search: **Digital Archive**

Resources for Ontario Residents

With the support of the Government of Ontario, Toronto Public Library provides resources that all Ontario residents can enjoy.

- Digital Archive**
Explore the history of Toronto, Ontario, and Canada through digitized pictures and documents.
- Library Videos on YouTube**
Enjoy library programs wherever you are. Author readings (David Mitchell, Margaret Trudeau, Ian McEwan, and many others), computer learning, and rhymes and stories for kids.
- Recommended Websites**
The best of the Internet - browse by category or search to find reliable resources that librarians recommend.
- Librarian Blogs**
Get book recommendations and research advice from the experts. Specialized blogs cover topics like small business, job searching, and resources for newcomers to Canada.

From the Digital Archive
Old Ontario Postcards
A selection of postcards from the Canadian Historical Picture Collection

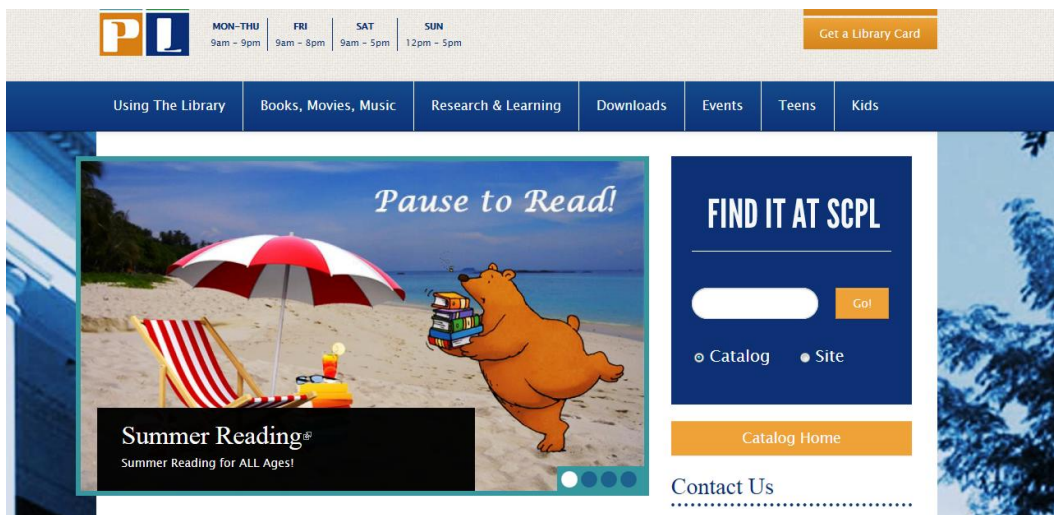
Supported by: The Government of Ontario and the Toronto Public Library

TORONTO PUBLIC LIBRARY
Ontario

Slika 4. Narodna knjižnica Toronto, <http://www.torontopubliclibrary.ca/> (10. 6. 2014.)

Narodna knjižnica St. Charles korisnicama pruža usluge trenutne razmjene poruka putem AOL-a, Yahooa i MSN-a. (Slika 5.)

⁵⁷ Stropnik, A. Navedeno djelo.

Slika 5. Narodna knjižnica St. Charles, <http://www.st-charles.lib.il.us/> (10. 6. 2014.)

7. Istraživanje mrežnih stranica i prisutnost na društvenim mrežama narodnih knjižnica karlovačke županije

7.1. Svrha istraživanja

Svrha istraživanja bila je dobiti uvid koliko narodnih knjižnica karlovačke županije:

- Ima svoje mrežne stranice
- Prisutno na društvenim mrežama
- Redovito ažuriraju mrežne stranice
- Ima sve potrebne informacije o Knjižnici i njenim aktivnostima

7.2. Uzorak i metodologija

Uzorak se sastojao od 5 narodnih knjižnica karlovačke županije.

Prema popisu narodnih knjižnica dostupnom na Portalu narodnih knjižnica,⁵⁸ 11. lipnja 2014. godine u karlovačkoj županiji postoji 7 narodnih knjižnica (Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić Karlovac“, Gradska knjižnica i čitaonica Ogulin, Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa, Gradska knjižnica i čitaonica „Ivana Belostenca“ Ozalj, Knjižnica i čitaonica Plaški, Knjižnica i čitaonica Slunj, Knjižnica i čitaonica Vojnić).

S obzirom na ciljeve, pri istraživanju je korištena metoda analize sadržaja.

Mrežne stranice knjižnica – obuhvaća posjedovanje vlastitih mrežnih stranica knjižnice

Knjižnice na društvenim mrežama – prisutnost na društvenim mrežama u obliku profila, stranica, grupa.

Ažuriranje stranica – naveden datum, posljednji put ažurirana

Informacije – obuhvaća opće informacije o knjižnici (kontakt, radno vrijeme, imena djelatnika, pravila članstva, pravila posudbe, elektronički katalog, najave događanja, provedene aktivnosti, dokumenti knjižnice).

---

⁵⁸ Portal narodnih knjižnica. <http://www.knjiznica.hr/mods/knjiznice/?zupanija=4> (11.6.2014.)

7.3. Analiza rezultata istraživanja

Od ukupno 7 narodnih knjižnica karlovačke županije 3 knjižnice imaju svoje mrežne stranice, dok ih je 5 prisutno na društvenim mrežama.

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac (Slika 6.) ima svoju mrežnu stranicu koja se redovito ažurira.

Mrežna stranica sadrži kategorije:

- **Vodič za korisnike** - informacije o adresi, telefonskom broju, radnom vremenu, uvjetima učlanjenja za Središnju knjižnicu, Područnu knjižnicu Švarča, Knjižnicu za mlade te Igraonicu za djecu predškolske dobi.
- **E-katalog** – nudi mogućnost odabira na hrvatskom i engleskom jeziku Katalog Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić" Karlovac, Skupni katalog knjižnica Karlovačke županije, Knjižnice Karlovačke županije, Skupni katalog hrvatskih knjižnica, Umrežene hrvatske knjižnice.
- **Aktualnosti** – sadrži aktualnosti i programe događanja (predstavljanje knjiga, izložbe, raspored radionica, stručni skupovi).
- **O knjižnici** – povijest knjižnice, zaposlenici, misija i akti knjižnice.
- **Odjeli i službe** – sadrži opise odjela i službi knjižnice te njihove aktivnosti (informativno-posudbeni, odjel za djecu i mlade, studijski odjel, glazbeni odjel, knjižnica za mlade, knjižnica "Švarča", zavičajni odjel, matična služba, bibliobusna služba).
- **Izdavaštvo** – sadrži prikaz izdanja Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić" Karlovac po godištima te prikaz digitaliziranih izdanja.
- **Projekti** – prikaz projekta nove knjižnice
- **Korisni linkovi** – sadrži poveznice na važnije ustanove grada Karlovca i Karlovačke županije, poveznicu referalnu uslugu Pitajte knjižničare, poveznice vezane za Europsku uniju te poveznice vezane uz knjižničarstvo.
- **Društvo knjižničara Karlovačke županije** – informacije o društvu, aktivnostima, etničkom kodeksu, ciljevima, novostima i pristupnici.
- **Edukacija korisnika** – knjižnica organizira tečajeve za pretraživanja kataloga i upućivanja na kvalitetne elektroničke izvore, obilazak knjižnice uz stručno vodstvo i e-učionica koja služi za informacijsku edukaciju knjižničara Karlovačke županije i korisnika Knjižnice koji se prijave za ponuđene tečajeve.
- **Javna nabava**

- Službeni dokumenti

Na mrežnoj stranici predstavljena su dva projekta:

- Digitalizirana karlovačka baština – projekt digitalizacije Zavičajne zbirke 2003. godine.

- Digitalizirani karlovački tisak - projekt digitalizacije "Karlovačkog tjednika".

Na početnoj mrežnoj stranici Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić Karlovac“ u podizborniku nalazi se poveznica **Knjižnica za mlade** koja ima svoju mrežnu stranicu. Mrežna stranica Knjižnice i čitaonice za mlade Karlovac (Slika 7.) sadrži informacije (adresa, telefonski broj i radno vrijeme), kalendar događanja, fotografije održanih događanja, opisi programa, usluga i zbirki. Sadrži i tematske zbirke poveznica (Zdravlje i spolnost, Časopisi za mlade, Zakoni i pravilnici, poveznice na službene stranice grada Karlovca i Karlovačke županije) te poveznicu na referalnu uslugu Pitajte knjižničare.

Na društvenoj mreži Facebook prisutna je Knjižnica i čitaonica za mlade Karlovac koja redovito objavljuje sadržaje vezane uz knjižnicu, knjigu i čitanje. Facebook stranica je u lipnju 2014. godine imala 1194 obožavatelja, broj onih koji govore o knjižnici bio je 3. Facebook stranica vidljiva je svim korisnicima Facebooka bez obzira sviđa li im se stranica ili ne. U 2014. godini bilo je najavljeno 14 događaja. Objave na stranici su česte od strane knjižničara najčešće u obliku obavijesti o nadolazećim događanjima i aktivnostima, objave fotografija prošlih događanja i aktivnosti dok su objave korisnika rijetke u obliku komentara.

GRADSKA KNJIŽNICA
IVAN GORAN KOVAČIĆ

Šestićeva 1
47000 Karlovac
tel: 047/412-376
047/412-377
fax: 047/412-371

e-mail: info@gkka.hr
Ažurirano: 06/06/14.

Vodič za korisnike

E-katalog

Aktualnosti

O knjižnici

Odjeli i službe

Izdavaštvo

Projekti

Korisni linkovi

Društvo knjižničara

Edukacija korisnika

Javna nabava

Službeni dokumenti

Kontaktirajte nas
 English
 Mapa weba

AKTUALNOSTI
PROGRAM DOGAĐANJA

**10. MEĐUNARODNI STRUČNI SKUP
KNJIŽNICA – SREDIŠTE ZNANJA I ZABAVE**
Na mladima svijet ostaje
Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić«,
Karlovac, 2. i 3. listopada 2014.

Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« iz Karlovca i Knjižnica Mirana Jarca iz Novog Mesta najavljuju dvodnevni međunarodni stručni skup »Knjižnica – središte znanja i zabave«, koji će se održati 2. i 3. listopada 2014. u Karlovcu. Skup će se organizirati desetu godinu za redom, kao rezultat dugogodišnje uspješne suradnje među knjižnicama. Tema ovogodišnjeg skupa nosi naziv **Na mladima svijet ostaje**. [više](#).

lipanj, 2014.						
po	ut	sr	če	pe	su	ne
						1
2	3	4	5	6	7	8

Slika 6. Mrežna stranica Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić Karlovac“, <http://www.gkka.hr/mladi/index1.htm> (12. 6. 2014.)

Pretraži katalog I GK

Knjižnica i čitaonica za mlade

Banjavčičeva 8, 47000 Karlovac   Tel: 614 188   E-mail: mladi@gkka.hr

---

O nama
Tko smo
Što nudimo
Aktualno
Foto galerija
Događanja
Linkovi
Kontakt

Poštovani korisnici,

dobro došli na mrežne stranice Knjižnice i čitaonice za mlade Karlovac, novootvorenog odjela Gradske knjižnice «Ivan Goran Kovačić» - Karlovac. Knjižnica za mlade otvorena je 2003. godine povodom 165. godina postojanja Gradske knjižnice I.G. Kovačić u sklopu proslave obljetnice utemeljenja grada Karlovca – 11. srpnja. Projekt su poduprli Grad Karlovac i Ministarstvo kulture financiranjem uređenja prostora suvremenom opremom. Knjižnica za mlade je ugodan prostor jer podsjeća na dnevni boravak vlastite kuće. Ona je prava oaza za mlade ljude željne zanimljive literature i autorskih filmova, surfanja Internetom ili pak debatanja o najrazličitijim temama.

>>> više

Aktivnosti 10. mjesec

► **IZLOŽBE:**

26.04.- 09.05
Izložba „Negativne posljedice globalizacije“

09.05. - 25.05.
Izložba fotografija „Hvala Hrvatska“

► **PREDAVANJA:**

5.05. u 10 h
Predavanje „Prosvjeta“

7.5. 13:30 – 15:30h
Izbori područnog odbora Komore arhitekta

08.05. u 10 sati
Prezentacija „Projekt Zvijezda“ Gradsko poglavarstvo i učenici

09.05. 25.05. 16 sati
Otvaranje izložbe Japanskog veleposlanstva

11.05. u 13 sati
„Crveni križ – „Nove snage“ volonterizam, predavanje

16.05. u 13 sati
„Nasilje u adolescentskim vezama“ – Šumarska škola

Kontaktirajte nas na :
e-mail : mladi@gkka.hr
tel. i faks : 614 188

Ili navratite do nas na adresi : Banjavčičeva 8,
47000 Karlovac

Radno vrijeme : ponedjeljak - petak od 9 - 21 h
subota od 8 - 13 h

Pitajte Knjižničara
online referentna usluga

HRVATSKO KNJIŽNICHKO DRUŠTVO

NACIIONALNA I SREDNŠKOLNA KNJIŽNICA

facebook

Slika 7. Mrežna stranica Knjižnice i čitaonice za mlade Karlovac,
<http://www.gkka.hr/mladi/kontaktirajte%20nas.htm> (3. 7. 2014.)

Gradska knjižnica i čitaonica Ogulin (Slika 8.) ima svoju mrežnu stranicu koja se redovito ažurira.

Mrežna stranica sadrži kategorije:

- **Naslovna** – sadrži najave događanja i obavijesti (predstavljanje knjiga, izložbe, termini održavanja radionica).
- **O knjižnici** – sadrži informacije o osnivaču i obavljanju funkcije knjižnice, kratki opisi sa fotografijama odjela koji djeluju u knjižnici, povijest knjižnice, misija, zaposlenici i dokumenti knjižnice.
- **Za korisnike** – informacije o uvjetima posudbe i učlanjenja, cjenik, radno vrijeme, pravila korištenja računala, galerija fotografija održanih događanja, primjedbe i prijedlozi koji se šalju putem e-maila.

U glavnom izborniku na mrežnoj stranici nalazi se katalog knjižnice, pregled novih izdanja knjiga, nazivi i rasporedi održavanja radionica.

Mrežna stranica sadrži poveznice na sljedeće mrežne stranice: Hrvatsko knjižničarsko društvo, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Klinfo, Hrčak, Pitajte knjižničare, Najbolje knjige, Moderna vremena, Booksa, Harfa, Hrvatsko čitateljsko društvo, Ministarstvo kulture, Čitaj mi.

Na mrežnoj stranici nalazi se poveznica na Facebook stranicu knjižnice. Na stranici postoji komunikacija s korisnicima, često se objavljuju sadržaji vezani uz knjižnicu, knjigu i čitanje koje objavljuje knjižnica ili knjižničar koji ju uređuje. Facebook stranica je u lipnju 2014. godine imala 1308 obožavatelja, a broj onih koji govori o knjižnici je 53. Knjižnica dozvoljava objave korisnika, a interakcija je najbolje vidljiva u sviđanjima, dijeljenjima objava, komentarima koji su uglavnom pohvale na prošla događanja, aktivnosti ili na neku objavu u obliku mudrih misli i citata vezanih uz knjigu i čitanje. Objave korisnika na stranici su često pitanja o knjigama koje se nalaze u fondu knjižnice.

Slika 8. Mrežna stranica Gradske knjižnice i čitaonice Ogulin, <http://www.gkc-ogulin.hr/> (12. 6. 2014.)

Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa (Slika 9.) ima mrežnu stranicu od lipnja 2014. koja se redovito ažurira.

Mrežna stranica sadrži kategorije:

- **Događanja** – sadrži najave predstavljanja knjiga
- **O knjižnici** – povijest, usluge, cjenik, radno vrijeme, misija i vizija

- **E-katalog** – redovito se ažurira

- **Lokalna baština** – ne sadrži materijale

- **Linkovi** – poveznice na mrežne stranice: Grad Duga Resa, Ministarstvo kulture, Hrvatsko knjižničarsko društvo, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Portal narodnih knjižnica, Demokratski rasadnik Duge Rese, Pitajte knjižničare, Najbolje knjige, Književni klub Booksa, Gradska knjižnica Rijeka – magazin. Na mrežnoj stranici istaknute su najčitanije knjige, nova izdanja i prepotuke knjiga.

Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa ima Facebook profil koji je u lipnju 2014. godine imao 1170 prijatelja. Na profilu se ne objavljuju sadržaji od strane knjižnice već od strane korisnika koje su reklamnog karaktera.

Slika 9. Mrežna stranica Gradske knjižnice i čitaonice Duga Resa, <http://gkicdr.hr/> (3. 7. 2014.)

Ostale narodne knjižnice karlovačke županije koje nemaju svoje mrežne stranice na stranicama Portala narodnih knjižnica imaju navedene osnovne informacije (adresu, telefonski broj, elektroničku adresu, podatke o ravnatelju, povijesti, prostoru, fondu, uvjetima posudbe i članstvu).

Gradska knjižnica i čitaonica „Ivana Belostenca“ Ozalj na društvenoj mreži djeluje kao Facebook grupa koja ima 263 člana u lipnju 2014. godine. Na grupi postoje

česte objave od strane knjižničara, obavijesti o događanjima i aktivnostima u knjižnici, dok su objave korisnika rijetke u obliku pitanja o događaju ili aktivnosti. Interakcija je vidljiva u sviđanjima objava.

Knjižnica i čitaonica Slunj na društvenoj mreži ima Facebook stranicu sa 147 obožavatelja u lipnju 2014. godine. Stranica se ne sadrži česte objave od strane knjižničara i gotovo nikakvih objava od strane korisnika.

7.4. Zaključak istraživanja

Od 7 narodnih knjižnica u karlovačkoj županiji, istraživani uzorak sastojao se od 5 knjižnica koje su u lipnju 2014. godine imale vlastite mrežne stranice i/ili su bile prisutne na društvenim mrežama.

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, Gradska knjižnica i čitaonica Ogulin te Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa imaju svoje vlastite mrežne stranice koje sadrže informacije o adresi, telefonskom broju, radnom vremenu, kalendaru događanja, e-katalog, dokumenti knjižnice, imena djelatnika te poveznicu na referentnu uslugu Pitajte knjižničare. Sve tri knjižnice su prisutne na društvenoj mreži Facebook u obliku stranica i u obliku profila.

Ostale dvije analizirane knjižnice Gradska knjižnica i čitaonica „Ivana Belostenca“ Ozalj, Knjižnica i čitaonica Slunj, nemaju svoje mrežne stranice već su prisutne na društvenoj mreži Facebook u obliku grupe i stranice.

8. Zaključak

Nove tehnologije značajno su utjecale na preoblikovanje knjižničnih usluga, znatno unaprijedile i promijenile poslovanje narodnih knjižnica.

Osnovne zadaće narodne knjižnice poput prikupljanja, obrade, organizacije te davanja na korištenje znanja i informacija prenose se iz fizičkog u virtualni prostor, a time se njihova dostupnost ne ograničava na radno vrijeme knjižnice. Pojedine usluge i informacije (primjerice elektronički katalog, zbirke odabranih poveznica, zbirka digitalne i digitalizirane građe i dr.) dostupne su 24 sata dnevno tijekom cijele godine.

Kako bi knjižnice zadržale postojeće i pridobili novi korisnici nužna je stalna prilagodba potrebama korisnika stoga se tradicionalne usluge nadopunjuju uslugama koje pruža web 2.0.

Knjižnične mrežne stranice mogu nuditi informacije o novoj građi, uvođenju ili promjeni usluga, programa ili događanjima u knjižnici.

Prema provedenom istraživanju od 7 narodnih knjižnica u karlovačkoj županiji, 5 knjižnica u lipnju 2014. godine imale su vlastite mrežne stranice i/ili su bile prisutne na društvenim mrežama. Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, Gradska knjižnica i čitaonica Ogulin i Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa imaju svoje vlastite mrežne stranice koje sadrže osnovne informacije o knjižnici, imena djelatnika te poveznicu na referentnu uslugu Pitajte knjižničare te su sve tri knjižnice prisutne na društvenoj mreži Facebook. Ostale dvije analizirane knjižnice Gradska knjižnica i čitaonica „Ivana Belostenca“ Ozalj, Knjižnica i čitaonica Slunj nemaju svoje mrežne stranice već su prisutne na društvenoj mreži Facebook u obliku grupe i stranice.

Literatura

1. Banek Zorica, M.; Ivanjko, T.; Benčec, M. Croatian libraries on Facebook: content analysis // 35th International Convention MIPRO 2012: Computers in Education / Biljanović, Petar (ur.). Rijeka : Croatian Society for Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics, 2012. Str. 1316-1320.
2. Boyd, D. M.; Ellison, N. B. Social network sites : definition, history and scholarship. // Journal of Computer-Mediated Communication 13, 1 (2007), str. 210-230.
3. Bradley, P. How to use web 2.0 in your library. London: Facet Publishing, 2007.
4. Casey, M. Looking toward catalog 2.0. // Library 2.0 and beyond : innovative technologies and tomorrow `s user / ed. by Nancy Courtney. Westport: Libraries Unlimited, 2007. Str. 15-24.
5. Etički kodeks Hrvatskog knjižničarskog društva. // Hrvatskoknjižničarsko društvo. Dostupno na: http://www.hkdrustvo.hr/hr/eticki_kodeks/
6. Kroski, E. Folksonomies and user -based tagging . // Library 2.0 and beyond : innovative technologies and tomorrow `s user / ed. by Nancy Courtney. Westport: Libraries Unlimited, 2007. Str. 91-104.
7. Gorman, M. Postojana knjižnica : tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006.
8. Hebrang Grgić, I.; Mučnjak, D. Hrvatske narodne knjižnice i njihovi korisnici na Facebooku. // Knjižnice : ukorak s promjenama : zbornik sažetaka / Holcer, Dunja (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo , 2012. Str. 40.
8. IFLA-in Manifest o Internetu. // Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvitka: zbornik radova. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002. Str. 163-165. Mrežna verzija. URL: http://dzs.ffzg.hr/text/IFLA_manifest_o_Internetu.htm
9. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice /uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarstvo društvo, 2011.
10. Jones, B. M. (for Office for Intellectual Freedom). Protecting intellectual freedom in your academic library: scenarios from the front lines. 2009. Str. 131-132.
11. Kroski, E. Folksonomies and user-based tagging. // Library 2.0 and Beyond: Innovative Technologies and Tomorrow `s User / ed. by Nancy Courtney. Westport: Libraries Unlimited, 2007. Str. 91-104
12. Library fast facts. International Children's Digital Library, 2009. Dostupno na:

<http://en.childrenslibrary.org/about/fastfacts.shtml>.

13. Mučnjak, D. Društvene mreže i knjižnice : etičko pitanje // Knjižničar/ka : časopis Knjižničarskog društva Rijeka 3, 3(2012), str. 95-127. Dostupno na:

<http://www.kdr.hr/drustvo/Casopis%20KDR%202012.pdf>

14. Nickson, C. The History of Social Networking, 21. siječnja 2009. Dostupno na:
<http://www.digitaltrends.com/features/the-history-of-social-networking/>

<http://www.digitaltrends.com/features/the-history-of-social-networking/>, 11. travnja 2011.

15. Nielsen, J. Designing web usability: the practice of simplicity. Berkeley: New Riders, 1999.

16. O'Reilly, T. What is web 2.0 : design patterns and business models for the next generation of software. September 2005. Dostupno na:

<http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-Web-20.html>

17. Peck, R. S. Libraries, the first amendment and cyberspace. Str. 13.

18. Podobnik, V. Višeagentski sustav za pružanje telekomunikacijskih usluga zasnovan na profilima korisnika : doktorska disertacija Zagreb : Fakultet elektrotehnike i računarstva, 2010.

19. Portal narodnih knjižnica. <http://www.knjiznica.hr/mods/knjiznice/?zupanja=4>

20. Stričević, I.; Stropnik, A.; Suton Lj. Google knjižničari za Google tinejdžere : predstavljanje stranica za mlade na mrežnim stranicama Knjižnica grada Zagreba // 8. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama - Mladi i pravo na osobni razvoj / urednica Loris Bučević Sanvincenti. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.

21. Stropnik, A. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013.

22. The size of the World Wide Web : the Internet. 2014. <http://www.worldwidewebsite.com/>

23. Villanueva Siasoco, R. Making Internet history : from a simple 300-mile transmission to a global network in cyberspace. Dostupno na:

<http://www.infoplease.com/spot/99internet1.html>

24. Vrana, R. Web 2.0 i njegov utjecaj na razvoj mrežnih mjesta knjižnica // 11. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastructure: zbornik radova / uredila Mirna Willer. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 50-64.

25. Weaver, A. C.; Morrison, B. B. Social Networking. // IEEE Computer 41,2(2008), str. 97-100.

